

Almanacka 2018

Små och stora händelser i Göteborg

I årets almanacka har vi valt att lyfta ut 12 händelser ur Göteborgs historia. Göteborg grundades på 1600-talet av holländska köpmän och i dag är det år 2018. År 2021 fyller Göteborg 400 år! Inför 300-års kalaset, som firades genom Jubileumsutställningen, grundades många av våra idag mest kända institutioner och byggnader, bl a Liseberg, Götaplatsen, Näckrosdammen, Botaniska trädgården.

Tänk vad mycket som händer varje dag i en stor stad. Och varje händelse påverkar oss. Ibland händer något stort, som människor förberett och jobbat för länge, som många är med och delar och som ger eko långt fram i tiden. Ibland sker saker spontant, till exempel ett möte med en annan människa, som kan vara nog så viktigt och ger positiva ringar på vattnet för samtiden och framtiden. Fonden och platsen för alla dessa händelser är staden Göteborg. Vad viktigt det är att staden främjar goda möten och att arkitektur och lösningar bejakar våra vardagliga liv på ett positivt sätt, i dess alla hänseenden. Vi vurmar starkt för att i varje process värna om befintlig bebyggelse och bevara det unika från dåtiden. Men vi ser också i almanackan exempel på att det ibland kan vara bra att göra något nytt, något nyskapande. Om man i det nyskapande har möjlighet att även få in bevarandet som värdeord, som en slags ödmjukhet, då tror vi på att nya humanistiska lösningar kan ta plats och skapa en möjlighet för framtida goda händelser i allas vår stad.

Jubileumsutställningen, Göteborg 300 år, har öppnats av kung Gustaf V. Bildkälla: Kamerareportage

Bildkällor: Kamerareportage, Göteborgs hamn, Tekniska museet. Informationskällor: Kamerareportage, Göteborgs hamn, gp.se, Wikipedia

Framsida: Omläggning till högertrafik 1967. Bildkälla: Kamerareportage
Framsida, insida: Arendal. Tall ships race i Göteborgs Hamn 1968. Bildkälla: Göteborgs hamn

Almanackan är tryckt på svenskt papper från Munkedal

Industriutställningen i Göteborg 1891. Göteborgs första stora utställning gick av stapeln 1891 och var förlagd till ett område från Katolska kyrkan (dåvarande Krügerska villan) till nordöstra hörnet av Exercisheden. Huvudbyggnaden låg mitt emot trädgårdsföreningen (se bild) och vette mot Sten Sturegatan. Utställningens huvudarkitekt var Adrian C. Peterson. Det var en stor nationell utställning med fokus på hantverk och industri. Några nymodigheter som presenterades var den första bensindrivna bilen, en Daimler från Frankrike som göteborgsfirman Boye och Thoresen ställde ut, och brännvinet OP Andersson Aquavit. Bildkälla: Tekniska museet

Invigning Nya Ullevi 1958. Ullevi stod klart inför fotbolls-VM 1958. Riksidrottsförbundets vice ordförande Bo Ekelund invigde arenan och över 50 000 människor på läktarna deltog i festligheterna. På programmet stod friidrott, gymnastikuppvisning, tal och nationalsång. Ullevi ritades av arkitekterna Sten Samuelsson och Fritz Jaenecke. De hade en idé om att inga pelare skulle skymma sikten för åskådarna. De löste det med två pyloner med ställinor som bär upp taket till huvudläktaren. Bildkälla: Kamerareportage

Bananer packas på Bananpiren 1958. Svenskar äter mest bananer i världen, ungefär tjugo kilo om året per person, och under drygt hundra år importerades bananerna via Göteborgs Hamn. Bananbåten har genom åren varit en symbol för hamnen och för handeln med andra länder. Många göteborgare har egna minnen av bananbåten från tiden när den lade till vid bananpiren i Frihamnen och var mer synlig i stadsbilden. När första båten efter andra världskriget anlände fem dagar efter krigsslutet var det en stor händelse. Nästan lite folkfest. Harry Brandelius sjöng "Det har kommit en båt med bananer". 2013 kom den sista bananbåten till Göteborgs Hamn och en epok gick i graven. Bildkälla: Göteborgs hamn

Sveriges första "riktiga" fotbollsmatch ägde rum på Heden (se bild) och det var Örgryte Idrottssällskap, då även kallat Örgrytes skottelag, mot Lyckans Soldater som drabbade samman den 22 maj 1892. I Öis spelade bland andra bröderna Aron och Olof Hammarbäck, samt sex skottar. Även tränarna var från Skottland och alla arbetade på Göteborgs gardinfabrik. På Heden, platsen där matchen spelades, finns idag en minnessten. Stenen har texten; "Till minne av den första fotbollsmatchen i Sverige. Örgryte IS - Lyckans Soldater. 22 maj 1892". Bildkälla: Kamerareportage

Fredsdagen Göteborg 8 maj 1945. Andra världskriget har tagit slut och Norge och Danmark är åter igen fria länder. På gatorna i Göteborg samlas glada människor för att fira. Parader går på Kungssportsplatsen, Parkgatan och man samlas på Lilla torget, Avenyn och Götaplatsen. Här ovan GP-bild. För Sverige var nu beredskapstiden över och även om man inte var med i kriget så kom tiden starkt att påverka landets och Göteborgs framtid. Bildkälla: Kamerareportage

Kopparmärta invigs 1904. Ryttnarstatyn på Kung Karl IX invigdes 1904 och dess första plats var mitt på Östra Hamngatan. På grund av ökande trafik flyttades statyn 1936 ett tiotal meter till sin nuvarande plats och vändes samtidigt om. Kungen sitter egentligen på en hingst men fick smeknamnet "kopparmärta" av göteborgarna. I dag är platsen åter aktuell då diskussioner pågår att skapa en humanistiskt konstverk som vill väcka frågor om gemenskap och civillurage. Hur behandlar vi varandra i det offentliga rummet? Bildkälla: Kamerareportage

Jubileumsutställningen maj-oktober 1923. Utställningen arrangerades för att fira stadens 300-års jubileum och den besöktes under dessa månader av 4,2 miljoner människor. Det var en mycket stor utställning och omfattade stora delar av Göteborg och ett flertal av dagens mer välkända byggnader och institutioner grundades som exempelvis Göteborgs konstmuseum, Botaniska trädgården, Liseberg och Svenska mässan. Här ovan är en bild från luftfartsutställningen och vi ser ballonguppstigning på Heden i samband med Göteborgsutställningen, pojke iklädd sjömanskostym tittar på. Bildkälla: Kamerareportage

Tages blir västkustens Beatles. Popgruppen Tages spelar i Konserthallen på Liseberg i augusti 1964 och vinner poptävlingen "Västkustens Beatles", arrangerad av GT. Tages gick i bräschen för en moderiktig klädsel och var på den fronten ledande i Sverige. Gruppen bildades sommaren 1963 i Göteborg som Tages Skifflegrupp av fem ungdomar i 16-17-åldern och de anses, tillsammans med Hep Stars, vara en av de bästa svenska popgrupperna från den eran. De spelade även på Cue Club som var en legendarisk Göteborgsklubb. Bildkälla: Kamerareportage

Högertrafikomläggningen i Göteborg genomfördes den 3 september 1967 kl 05:00. Denna dag har också kallats Dagen H. Förändringen innebar att alla fordonsförare inklusive cyklister, hädanefter skulle använda det högra körfältet på vägar med dubbelriktad trafik och hålla till höger vid mötande trafik på enfliiga vägar. Låten "Håll dig till höger, Svensson" blev en slagdänga som spelades flitigt i radion i samband med trafikomläggningen. Bilden är från sista dagen med vänstertrafik i Sverige. De nymålade pilarna på Engelbrektsgatan började gälla dagen efter. Bildkälla: Kamerareportage

Götaälvbron byggs, oktober 1938. Vid uppförandet av bron togs stor hänsyn till befintlig bebyggelse, och nästan inga hus behövde rivas. 1935 startade markarbetena och först 1942 blev den södra uppfarten klar. Bron breddades 1958 och fick sex filer samt nya cykel- och gångbanor. Fram till 1966, då Älvsborgsbron byggdes, var den ensam om att förbinda centrala Göteborg och Hisingen. På fotot ser vi vy från Lilla Bommen. Klaffen är i gång och gjutningar pågår. På denna plats står idag den så kallade Skanskaskrapan. I dag utvecklas området återigen och ett utav målen är att göra älvstranden, med Drömmarnas kaj och Gullbergvass, mer tillgängliga. Bildkälla: Kamerareportage

Volvo grundas 1926. Ett speciellt kapitel i SKF:s historia är grundandet av automobilföretaget AB Volvo. SKF, under ledning av VD:n Björn Prytz, styrelsens ordförande Axel Carlander och Sven Wingquist grundade bilföretaget AB Volvo 1926 som ett helägt dotterbolag inom SKF. Fotot är från 1961, Volvo Hisingen och vi ser nybyggda uppställda PV 444 - PV 445 och Volvo Duett. Än idag ligger huvudkontoret för AB Volvo i Lundby på Hisingen i Göteborg. Bildkälla: Kamerareportage

Julskyltning Östra Hamngatan. Ferdinand Lundquist & Co var ett varuhus i Göteborg, och föregångare till Nordiska Kompaniets, NK. Köpmannen Ferdinand Lundquist startade sitt bosättningsmagasin den 17 maj 1864, som då endast bestod av ett rum, ett biträde och ett skyltfönster. Senare tog hans söner över varuhuset och utökade det till att omfatta kvarteret där NK idag finns. Än idag är det många som uppskattar julskyltningen i NK:s skyltfönster. Bilden är från 10 december 1923. Bildkälla: Kamerareportage